

Les Jornades d'història de la premsa ja pensen en el 93

—Josep Maria Figueres—

Fer una trobada monogràfica sobre una qüestió tan específica com la història de la premsa és potser una arriscada aventura sempre que no hi hagi compromesa una participació a l'avançada. Sovint els col·loquis tenen més gent a la taula que a l'auditori, sovint també són només reproducció, auto-reproducció, i no discuteixo ara la seva utilitat; els assistents hi participen per marc curricular, i amb l'aparició de les actes s'estalvien la presència física i poden fer turisme cultural. Fer-ho en una ciutat més aviat petita, amb un programa dens, conservant el to de recerca i d'investigació... i que hi assisteixin quasi cent especialistes vinguts d'arreu de l'Estat per parlar de premsa és potser un fet que mereix un xic de valoració. La participació tan nodrida potser és el primer element sorprenent, i ací és on cal fer el primer apunt.

Un de cada cinc és universitari

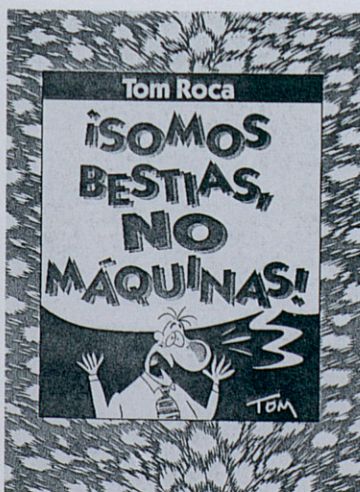
Els estudis d'història de la premsa ja han passat el marc dels afeccionats, dels erudits locals, dels col·leccionistes, per penetrar en el terreny acadèmic, en la recerca efectuada —anava a dir, ai las— amb mitjans i temps, però tampoc no és això, com veurem. S'ha arribat ja a una situació en la qual la investigació es realitza des de la Universitat i no implica qualitat davant l'heterogeneïtat del no professional. Senzillament, és una constatació. Hi ha treballs bons i treballs regulars, tant se val si és la Universitat, el Centre d'Estudis o la camiseria de sota casa qui ho avala. Ara ens trobem amb una situació en la qual la majoria de labors de recerca són fetes des de l'empar d'un departament universitari, amb el que implica, teòricament, de rigor i qualitat. A Sant Cugat, per cada investigador no adscrit a

una Universitat hi havia cinc o deu professors universitaris. Va aparèixer la necessitat d'intensificar la sensibilització davant l'Administració perquè vetlli per la salvaguarda del nostre patrimoni hemerogràfic. En ser una acció poc llúida i que no apareix als diaris —quina paradoxa!—, no existeix una política coherent, racional, amb mitjans i amb perspectives que vetlli pel manteniment, la recerca, la catalogació del nostre patrimoni. El poc personal que ho fa, abnegadament i amb més bona voluntat que mitjans, va poder constatar al costat dels usuaris nats, professors i investigadors la tristesa de contemplar el progressiu deteriorament del fons hemerogràfic català. Les hemeroteques soles no poden fer tantes i tantes iniciatives com convenen: buidatges, microfilmats, recerca de capçaleres no conservades en cap biblioteca o hemeroteca, elaboració de censos i repertoris, etc. La feina és immensa. Gairebé tot està per fer. Des de la relació de diaris en llengua castellana a Barcelona (sempre poso aquest exemple com a mostra del buit que hi ha), fins a obres locals, si han aparegut vint o trenta censos hemerogràfics locals, les institucions públiques només n'han editat mitja dotzena; la resta són de les bibliotecàries o erudits locals que han fet, i fan, suplència del que a França, per exemple, ha fet l'Administració amb inexorable fermesa i continuïtat fins arribar a la fi. La labor de la secció hemerogràfica de la Bibliothèque Nationale de París és modèlica, en aquest sentit. A Catalunya, a més de ser pobres, potser també som pobres d'esperit, ja que ens pensem, potser, que amb l'excel·lent monografia de Josep M. de Casacuberta sobre *Lo Verdader Català* i els dos volums de Miquel i Vergés sobre la premsa del vuit-cents ja ho tenim tot fet atès que fem el premi Gaziel quan l'obra d'aquest autor és gairebé intrombable, i el mateix podem dir del premi Torrent-Tasis.

La propera edició es vol més viva

Fetes aquestes dues observacions, entrem en la crònica de les dues jornades. El divendres dia tres hi hagué, després de l'acte formal d'inauguració, les tres primeres ponències i la primera sessió dedicada al patrimoni i a les hemeroteques, amb combatives intervencions de professors com Sabaté o Tavera, els quals blasmaron l'escassa atenció pública vers les hemeroteques, que es convertiren en l'estel de la primera sessió. A la tarda, un llarg i dens bloc de comunicacions, amb una tal profusió, que arribà a limitar el col·loqui a ser gairebé un simulacre; el fet que acabés a les nou del vespre és potser només un detall de la intensitat amb la qual es va viure aquest col·loqui. L'endemà,

LLIBRES

¡Somos bestias, no máquinas!
Tom Roca
Estrip SA. Barcelona, 1992.
136 pàgs. 21x22cm.

Un nou volum que recull l'obra del ninotaire d'humor Tom Roca. Si el contingut és antològic, més ho és el pròleg, on es posen en evidència les premses i els mètodes improvisats amb què a vegades es realitzen els encàrrecs periodístics als dibuixants.

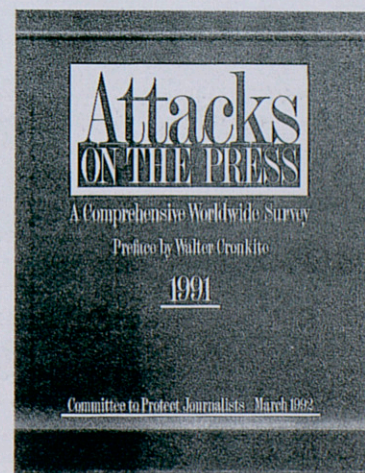
Reportatge a TV: el model americà
Joan Úbeda
Editorial Ixia, Barcelona, 1992.

El realitzador del programa "30 minuts" de TV3 descriu en aquest llibre el procés d'elaboració i el resultat de tres menes de reportatges molt diferents segons el model habitual als Estats Units. Com assenyala l'autor, "és un

sistema de treball molt sistemàtic, però això no vol dir que sigui millor".

Attacks on the press
Committee to Protect Journalists
Nova York, 1992.
172 pàgs. 21,5x28 cm.

L'informe anual del Comitè per a la Protecció dels Periodistes arriba puntualment amb les dades globals de periodistes morts o empresonats durant el 1991 i amb el detall, país per país, de tots els atacs contra la premsa —censura, detencions, desaparicions, agressions físiques o morts— dels quals ha tingut notícia el comitè. Espanya no hi surt esmentada. L'únic país d'Europa occidental on el comitè va registrar violacions de la llibertat de premsa és França. En canvi, pel que fa a alguns països de l'Europa de l'Est la llista és força considerable.

dissabte dia quatre, altre cop el mateix ritme intens, amb una alta participació que arribà igualment a anul·lar el temps del col·loqui. Per evitar-ho, en la propera convocatòria, feta pels dies 2 i 3 d'abril de 1993 també al Centre Borja de Sant Cugat, es limitarà més rigorosament el temps de les intervencions i es tancarà la participació només a trenta comunicacions, amb la qual cosa es podrà aconseguir que els debats, potser allò més viu dels col·loquis, tinguin la categoria que els pertoca. És prevista per aquest hivern l'edició de les actes, la qual constituirà un petit esdeveniment en l'hemerografia catalana, ja que gairebé set-cents folis són un llibre d'un cert gruix, almenys per la varietat temàtica i conceptual exposada.

L'objectiu de les Jornades de conformar-se com un primer punt de trobada dels estudiosos i alhora de plataforma que possibiliti la interacció de tot el sector sembla que s'ha aconseguit, almenys per la necessitat de mantenir aquesta trobada i la discussió de nous projectes, com el de la revista especialitzada en història de la premsa *Gazeta*, el possible caràcter tancat i monogràfic dels col·loquis, etc. Tot un reguitzell de possibles iniciatives a l'entorn de l'eix central: els estudis d'història de la premsa que amb les Jornades, al costat del floriment de la bibliografia especialitzada, agafen ja una majoria d'edat, com correspon a tota disciplina que ultrapassa ja el seu estricte marc per ser una eina més global a l'entorn de la recerca constant del coneixement històric.

Els darres tres segles

Els degans de la recerca, Ricard Blasco, José Altabella..., van poder constatar l'interès que desperten en noves generacions d'historiadors tant de caràcter especialitzat en premsa, com el gironí Lluís Costa, com els interessats per tota la història, com ara el també gironí Jordi Llimargas; així mateix les investigacions fetes a comarques, com al Camp de Tarragona, on un laboratori equip ha tingut cura d'efectuar el buidatge de la premsa republicana, tot fent-ne alhora el microfilm, una labor pionera a tot l'Estat i digna de tot elogi, per les conseqüències positives que tindrà per a futures investigacions. Especial relleu tingueren les aportacions de caràcter teòric dels professors Tresseres i Gómez Mompert, de clarificació conceptual, i també les dades sobre el *Diari de Barcelona*, que enguany compleix el bicentenari, però la força de *La Vanguardia* també es féu sentir, amb dues comunicacions sobre aquest periòdic. En conjunt, un parell de dies atapeïts, densos de contactes i de notícies, amb tres segles de premsa com a rerafons. ●

Apropament de la Facultat i els mitjans en les Jornades Periodístiques: formació i professió

—Josep Maria Blanco—

Les jornades "Periodistes: formació i professió", que s'emmarcaven en els actes commemoratius del 20è aniversari de la creació de la Facultat de Ciències de la Informació de la Universitat Autònoma de Barcelona i que comptaven amb el suport i la col·laboració del Col·legi de Periodistes de Catalunya van resultar un encert. I és que, tot i que en algunes ocasions les posicions entre els ponents i l'audiència de l'alumnat que s'aplegà del 31 de març al 10 d'abril a les diferents sessions que es van realitzar a l'Aula Magna del centre eren enfrontades, aquest acostament físic entre els directors dels mitjans o els representants d'aquest amb "plaça" a Catalunya i els qui hauran de ser en un futur no massa llunyà els seus professionals va servir per conèixer què pensaven els uns dels altres, per acabar de definir el retrat robot del periodista que desitgen els segons i aprofundir els primers en el coneixement sobre la tasca de formació de la Facultat.

La jornada inicial d'obertura dels actes va anar a càrrec del Col·legi de Periodistes, que les presentà a la concurrència estudiantil i les encetà amb dissertacions sobre el dret a la informació i la defensa dels periodistes. Els ponents en aquesta ocasió van ser Josep Pernaú, degà del Col·legi de Periodistes de Catalunya, el vice-degà segon, Josep M. Cadena, Antoni Ribas, secretari de la junta de govern del CPC, Josep Ramon González Cabezas, president de la Comissió de Defensa del col·legi, i César Molinero, professor de Dret de la Informació de la Facultat. Amb un brindis i una festa, un cop finalitzada la primera taula rodona, es va donar un caire festiu a la inauguració de les jornades.

Van ser les sessions que van tenir per protagonista la premsa diària i la televisió les que van aplegar un nombre més alt d'estudiants. A

LLIBRES

La revista *El Ciervo*. Historia y teoría de cuarenta años
Edició de J.A. González Casanovas.
Ediciones Península, Barcelona
1992.
256 pàgines.

Aquest llibre demostra que una revista pot ser una eina útil de coneixement històric. Aspectes com el procés de canvi de la mentalitat religiosa del país poden ser resseguits a través de les planes d'*El Ciervo*, una revista que durant quaranta anys ha donat veu a grups humans condemnats al silenci. L'edició d'aquesta obra commemorativa de l'aniversari ha estat, per això, una bona idea. El llibre va ser presentat el 12 de maig, en el Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, per l'alcalde Pasqual Maragall. En l'acte hi van intervenir també Salvador Giner, Josep Maria Castellet i el president del Parlament, Joaquim Xicoy.

J.A. GONZÁLEZ CASANOVA (ED.)

LA REVISTA "EL CIERVO"

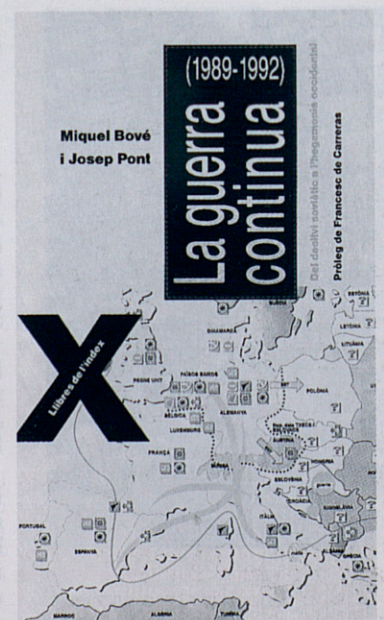
HISTORIA Y TEORÍA DE CUARENTA AÑOS

NEXOS

La guerra continua (1989-1992)

Del declivi soviètic a l'hegemonia occidental
Miquel Bové i Josep Font. Pròleg de Francesc de Carreras.

Els periodistes Miquel Bové i Josep Font descriuen i analitzen en aquest llibre els conflictes del món actual com una conseqüència d'un equilibri internacional precari, sotmès a tensions constants. En els quatre anys als que dediquen atenció, que són els que marquen el pas dels anys vuitanta als noranta, s'ha consumat la dissolució de l'ordre bipolar de la postguerra mundial, amb la unitat alemanya i la desaparició de la Unió Soviètica. El final de la guerra freda ha comportat un conflicte armat al golf Pèrsic, que ha permès als Estats Units de batejar el nou ordre internacional amb foc.

la primera d'elles, els representants del rotatiu amb difusió més important a Catalunya van parlar de la manca d'interès i de curiositat per part dels llicenciats, en una sala plena de gom a gom durant una jornada que a fi va quedar amb moltes preguntes dels alumnes sense contestar. El discurs ple de formalitats i convencionalismes d'alguns dels ponents va evitar que quallés el debat.

Pel que fa al tema de les televisions, el director d'Antena 3 a Catalunya, Santiago Gimeno, que barrejava l'acudit fàcil amb la serietat, va parlar de la diferent percepció que li havia suposat la Facultat de Ciències de la Informació de la UAB, que visitava per primera vegada, respecte a d'altres d'arreu de l'Estat, mentre que Josep Sanz, director de l'àrea d'Actualitat de TV3, va destacar que calia que l'estudiant complementés els seus coneixements teòrics i pràctics amb una més gran informació de l'actualitat, i Antoni Traveria, director adjunt de TVE a Catalunya, va apostar per un major acostament i increment de les aportacions pràctiques dels professionals a la Facultat.

Arribà el torn a la premsa esportiva. El director del diari *Sport*, Josep M. Casanovas, recalca la importància que té avui dia per als mitjans impresos l'especialització en una modalitat, complementada amb coneixements d'altres esports, i va valorar positivament la funció del centre com a preparador de bons professionals per al seu mitjà, opinions que va compartir Juan José Castillo, president del consell de redacció d'*El Mundo Deportivo*.

Vocació i professionalitat

Les ràdios hi van tenir també el seu fòrum. Els representants de les privades (Antena 3, Onda Cero, Ràdio Barcelona, Ràdio Popular de Barcelona i Cadena Nova) van coincidir a exigir vocació i professionalitat als llicenciats, mentre que els portaveus de les públiques (Catalunya Ràdio, Radio Nacional de España i les municipals que s'integren a EMUC) apuntaren la necessitat que la Facultat formi periodistes polivalents.

Les agències de premsa van ser representades per Salvador Aragonès, director d'Europa Press, i Andreu Claret, director de l'Agència EFE a Catalunya. Ambdós van destacar la importància del pas per aquest mitjà com a base important per a la tasca del periodista avui dia, a més de fer un detallat retrat de la funció que es duu a terme en aquest mitjà i de les qualitats intrínseques de tot bon redactor que hi comença, que, segons Salvador Aragonès, "ha de tenir nas per captar la notícia; la sang freda i la mentalitat *reportaril* són indispensables en aquesta vessant del periodisme". Amb la sessió dedicada a la premsa comarcal, amb una nodrida

participació dels directors dels periòdics comarcals més destacats de Catalunya, es va cobrir el ventall de les jornades destinades als periodistes. La controvèrsia, en aquesta jornada, va fer acte de presència en exposar un ponent la rendibilitat empresarial que li suposava fer aprendre les quatre coses necessàries per "ser" periodista a un llicenciat en qualsevol altre camp, com ara el Dret, posició que contrastava amb la de la majoria dels estudiants que s'havien congregat en aquesta ocasió a l'Aula Magna, que justament opinaven el contrari.

Desconeixement

La valoració que podria extreure's del resultat de les jornades caldria entendre-la com a positiva, donat que es va posar de relleu la percepció que els principals responsables dels mitjans tenen del treball que es realitza a la Facultat, la qual disposa d'una de les millors infraestructures pel que fa a material tècnic i estudis de ràdio, de televisió, sales de compaginació, de tractament de textos, d'edició, etc., cosa que la converteix en el lloc més idoni per obtenir aquesta base que demanen les empreses i els ens relacionats amb la comunicació.

A més, una part del professorat està integrat per professionals que comparteixen la seva feina al mitjà amb la tasca docent a totes les branques del periodisme. Alguns dels ponents van reconèixer el seu desconeixement de la feina que es duu a terme avui dia a la Facultat, i que té poc a veure amb la dels primers temps d'ençà de l'any 1971, en què va néixer. D'altra banda, el tema dels nous plans d'estudis, en el qual la Facultat de Ciències de la Informació ha estat pionera a efectuar el canvi, va protagonitzar diversos moments en els debats al llarg de les jornades. Els ponents van acabar valorant la importància d'un major apropament en el plantejament del nou projecte a les necessitats actuals dels mitjans de comunicació.

Cal fer esment del funcionament, durant el temps que aquests actes van tenir lloc, d'un Gabinet de Comunicació integrat en la seva totalitat per estudiants i encarregat de vetllar pel funcionament típic d'un gabinet de premsa i a més pel compliment correcte de les funcions de relacions públiques i per l'edició d'una publicació diària anomenada *Trànsit*, el contingut de la qual estava configurat per la informació d'interès tractada a les jornades i per les notícies que genera el mateix centre.

Al començament del curs vinent s'encetaran unes jornades semblants, però amb el món de la Publicitat com a protagonista també dins la sèrie d'actes programats per a la celebració del 20è Aniversari de la Facultat. ●

Catalunya dia a dia 1991

Redacció: Arcadi Espada
Entrevistes: Rosa Maria Piñol.
Edicions 62, Barcelona 1992.
264 pàgines, 460 fotografies.

Un nou volum de la sèrie començada el 1978 per Edicions 62, redactat en aquest ocasió pel periodista Arcadi Espada, que ha succeït en aquesta feina al també periodista Xavier Febrés, que era qui redactava el text en els últims volums. Segueix les pautes traçades pels volums anteriors i recull l'actualitat de l'any transcorregut en tots els ordres de la vida ciutadana, política i cultural, sense oblidar aquells esdeveniments que, malgrat repetir-se anualment, han de quedar reflectits d'alguna manera en una obra que aspira a ser el "mirall" d'un any a Catalunya.

La major part de les notícies són il·lustrades amb fotografies, quasi totes encarregades expressament per al nostre anuari; hi ha també notícies sense imatge per tal de cobrir tots els espais informatius. La periodista Rosa Maria Piñol ha fet quatre entrevistes a personatges que per algun motiu s'han destacat durant l'any 1991 (Jordi Sarsanedas, Oriol Martorell, Miquel Tarradell i Modest Cuixart). Tot aquest material informatiu es dedica íntegrament a Catalunya, però, en unes "referències al marge", el lector hi trobarà esmentats els principals esdeveniments produïts als Països Catalans, a la resta de l'Estat espanyol i arreu del món. L'obra conté, així mateix, onze articles redactats per especialistes en cada matèria. El volum és encapçalat per un pròleg de Josep Faulí.

Barcelona, un paisatge modernista

Text: Lluís Permanyer. Fotos: Melba Levick
Editorial La Polígrafa.
Barcelona, 1992

El periodista Lluís Permanyer, un dels millors coneixedors de la ciutat de Barcelona, sap posar en evidència, en aquest llibre sobre el Modernisme, els detalls que normalment passen desapercebuts, i ho fan amb un equilibri molt ben aconseguit entre la foto i el text, com només un periodista sap fer, per la pràctica habitual del seu ofici. Fugint de les generalitats i la divagació, Permanyer aporta abundant informació amb amenitat i un llenguatge assequible.